

Επιστρέφουν 3 ελληνικές αρχαιότητες από το Μουσείο Carlos των ΗΠΑ

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Στο Μουσείο Michael Carlos του Πανεπιστημίου του Emory στην Ατλάντα των ΗΠΑ, η υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη παρέλαβε, χθες, τρεις ελληνικές αρχαιότητες, οι οποίες επιστρέφουν άμεσα στην Ελλάδα. Οι αρχαιότητες προέρχονται από τρεις διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές της Ελλάδας, την Κρήτη, την Ήπειρο και την Αττική έχοντας ένα κοινό στοιχείο.

Πρόκειται για προϊόντα λαθρανασκαφών που διακινήθηκαν από κυκλώματα αρχαιοκαπήλων και εξήχθησαν παράνομα από την χώρα μας, πριν καταλήξουν στο Μουσείο Carlos.

Πρόκειται για:

1. Πήλινη μινωική λάρνακα του τύπου του λουτήρα, με διακόσμηση ψαριών στο εσωτερικό και στυλιζαρισμένου χταποδιού στο εξωτερικό που χρονολογείται στον

14ο αι. π.Χ.

2. **Μαρμάρινο άγαλμα νεαρής γυναικείας μορφής**, που στηρίζεται, με τον αριστερό της αγκώνα, σε υψηλό κορμό δένδρου και χρονολογείται στον 2ο αι. π.Χ. και

3. **Μαρμάρινη ανδρική ιματιφόρα μορφή** καθισμένη σε δίφρο, προερχόμενη από τον ανάγλυφο διάκοσμο αττικού επιτύμβιου ναΐσκου του τρίτου τέταρτου του 4ου αι. π.Χ.

Στον χαιρετισμό της Υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη ανέφερε:

«Χρειάστηκαν 16 και πλέον χρόνια μέχρι να φτάσουμε, σήμερα, στην αίσια έκβαση. Μέσα στο διάστημα αυτό η ελληνική πλευρά διαρκώς εμπλούτιζε με νέα στοιχεία την τεκμηρίωση της παράνομης διακίνησής τους. Ήδη από το 2007, όταν περιήλθαν σε γνώση των αρμοδίων Υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού στοιχεία, που αμφισβητούσαν την νομιμότητα της απόκτησης από το Μουσείο της μινωϊκής λάρνακας και του αγάλματος της γυναικείας μορφής, άρχισαν οι επαφές των δύο πλευρών για την επιστροφή τους. Το 2021, προστέθηκε μία ακόμη αρχαιότητα, η μαρμάρινη ανδρική μορφή, καθώς τα στελέχη της Διεύθυνσης Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών εντόπισαν στοιχεία για την παράνομη διακίνησή της. Εκτός από τις πολαρόιντ φωτογραφίες των αντικειμένων αυτών σε προσωρινούς χώρους αποθήκευσης, που διέθεταν οι **ελληνικές αρχές**, συγκεντρώθηκαν και άλλα αποδεικτικά στοιχεία, όπως οι δικαστικές αποφάσεις των ελληνικών δικαστηρίων, που αποφαινόταν ότι η μαρμάρινη ανδρική μορφή ήταν προϊόν παράνομης ιδιοποίησης και παράνομης εξαγωγής, στοιχεία από δικογραφίες που τεκμηρίωναν ότι το γυναικείο άγαλμα είχε προέλθει από παράνομη ανασκαφή στην περιοχή της Ηπείρου και έγγραφα και φωτογραφίες που αποδείκνυαν την παράνομη διακίνηση της μινωϊκής λάρνακας.

Screenshot

Όπως σε όλες τις περιπτώσεις διεκδικήσεων, και αφού πλέον το Ελληνικό Υπουργείο Πολιτισμού διέθετε όχι ενδείξεις, αλλά ισχυρές αποδείξεις, απέστειλε την πλήρη τεκμηρίωση και υπέβαλε δια των διπλωματικών αρχών επίσημο **αίτημα επαναπατρισμού τους το 2021**. Πολύτιμος αρωγός στην κοινή προσπάθεια ήταν ο Πρόξενος μας στην Ατλάντα Θεόδωρος Δημόπουλος, ο οποίος συντόνισε προσωπικά τις επαφές και τον διάλογο ανάμεσα στο Ελληνικό Υπουργείο Πολιτισμού και το αμερικανικό Μουσείο τα τελευταία τρία χρόνια.

Όμως, και από την πλευρά του Μουσείου Carlos η αλλαγή της στάσης του ήταν εμφανής. Ο διευθυντής του Μουσείου Henry Kim ήταν εκείνος που δεν αρκέστηκε στην ανταλλαγή επιστολών, αλλά ταξίδεψε ο ίδιος στην Αθήνα, προκειμένου να συζητήσει από κοντά με τα στελέχη της Διεύθυνσης Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών το θέμα και να αξιολογήσει τα επιχειρήματα της ελληνικής πλευράς. Και είναι ο Henry Kim αυτός, που αντιλήφθηκε το βάρος των πειστηρίων τεκμηρίωσης και εισηγήθηκε στο Διοικητικό Συμβούλιο του Πανεπιστημίου του

Emory να επιστραφούν τα τρία αντικείμενα εκεί όπου ανήκουν, στην Ελλάδα.

Το **Μουσείο Carlos** έρχεται να προστεθεί σε έναν κατάλογο μουσείων σε όλο τον κόσμο που τα τελευταία χρόνια καταβάλλουν σημαντική προσπάθεια να ερευνήσουν ζητήματα προέλευσης των αντικειμένων των συλλογών τους. Μουσεία που τα στελέχη τους έχουν το θάρρος να γνωστοποιήσουν τα αποτελέσματα των ερευνών τους και να επιστρέψουν στις χώρες προέλευσης τα αντικείμενα, που διαπιστώνουν ότι συνδέονται με παράνομες πράξεις. Όταν, μάλιστα, η κίνηση αυτή γίνεται από ένα Μουσείο άμεσα συνδεδεμένο με ένα Πανεπιστημιακό Ίδρυμα, η πράξη αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα. Ευαισθητοποιεί τους φοιτητές μέσα από τέτοιες πράξεις για την παγκόσμια μάστιγα αρπαγής και παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών από κυκλώματα αρχαιοκαπήλων, που προσδοκούν μόνον στο κέρδος, οδηγώντας στην απώλεια αναντικατάστατων και πολύτιμων αρχαιολογικών, ιστορικών και επιστημονικών πληροφοριών. Επιπλέον, διδάσκει στους νέους επιστήμονες υψηλές αξίες, όπως ο σεβασμός στον πολιτισμό και την πολιτιστική κληρονομιά της κάθε χώρας, αναπόσπαστα στοιχεία της ταυτότητας κάθε λαού.

Με τον επαναπατρισμό των τριών αρχαιοτήτων εγκαινιάζεται μια νέα σελίδα πολιτιστικής συνεργασίας του Υπουργείου Πολιτισμού της Ελληνικής Δημοκρατίας με το Μουσείο M.C. Carlos και το **Πανεπιστήμιο του Emory της Ατλάντα**. Το Υπουργείο Πολιτισμού της Ελλάδας θα συμβάλλει με κάθε τρόπο, ώστε η συνεργασία αυτή να αποτελέσει την αφετηρία ενός γόνιμου επιστημονικού διαλόγου των δύο πλευρών και να δώσει την ευκαιρία μέσα από περιοδικές εκθέσεις και δανεισμούς αρχαιοτήτων να προβληθεί ο ελληνικός πολιτισμός. Αυτό που θα πρέπει να συγκρατήσουμε από τη σημερινή ημέρα είναι ότι ο καλοπροαίρετος διάλογος ανάμεσα στους φορείς θα πρέπει να είναι η βάση για κάθε διεκδίκηση και κάθε επιστροφή πολιτιστικών αγαθών στη χώρας προέλευσής τους».

Ο αντιπρόεδρος του Πανεπιστημίου Emory Δρ Ravi Bellamkonda δήλωσε:

«Η υπογραφέισα συμφωνία δίνει την ευκαιρία συνεργασίας με τα ελληνικά μουσεία αλλά και ευκαιρίες για τους φοιτητές και καθηγητές του πανεπιστημίου που

διενεργούν αρχαιολογικές ανασκαφές στη Σαμοθράκη και στην Αρχαία Αγορά. Η συμφωνία αυτή σηματοδοτεί την ειλικρινή πρόθεση του Μουσείου και του Πανεπιστημίου για τη διάδοση και προστασία του ελληνικού πολιτισμού με τα υψηλότερα ηθικά και ακαδημαϊκά πρότυπα. Αυτή είναι η αρχή για περαιτέρω συνεργασία με την Ελλάδα».

Ο Henry Kim διευθυντής του Μουσείου Carlos στην ομιλία του, αφού καλωσόρισε την Υπουργό Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη, τόνισε ότι «η ημέρα αυτή είναι ιδιαίτερη για το Πανεπιστήμιο Emory και για το Μουσείο επειδή υπογράφεται συμφωνία πολιτιστικής συνεργασίας με το ελληνικό ΥΠΠΟ. Είναι μια ιστορική στιγμή για το πανεπιστήμιο το οποίο εργάζεται για την προβολή του ελληνικού πολιτισμού, μέσω του Μουσείου και των τμημάτων Πανεπιστημίου».

Ήδη από το 2007, όταν περιήλθαν σε γνώση των αρμοδίων Υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού στοιχεία από τις αστυνομικές αρχές και από δημοσιεύματα

που αμφισβητούσαν την νομιμότητα απόκτησης από το Μουσείο Michael Carlos της μινωϊκής λάρνακας και του αγάλματος της γυναικείας μορφής- τα οποία, σήμερα, επαναπατρίστηκαν- καθώς και ενός ανάγλυφου πίθου. Τότε, εστάλη επίσημη επιστολή διεκδίκησής τους από το Υπουργείο Πολιτισμού προς το Μουσείο. Η απάντηση του Μουσείου ήταν ότι είχε ελέγξει την προέλευση των αντικειμένων, πριν τα αποκτήσει, και δεν είχε προκύψει καμία αμφισβήτηση.

Μέχρι το 2020, συνεχίζονταν άτυπες επαφές των δύο πλευρών, χωρίς ωστόσο να υπάρξει κάποια ουσιαστική πρόοδος. Το 2021 μετά την αποστολή νέας επίσημης επιστολής του Υπουργείου Πολιτισμού προς το Μουσείο και σειρά επαφών με τις διπλωματικές αρχές της χώρας, επανεκκίνησε ο διάλογος.

Η αρμόδια Διεύθυνση Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών του ΥΠΠΟ αναζήτησε και αξιολόγησε, εκ νέου, όλα τα στοιχεία τεκμηρίωσης της ελληνικής διεκδίκησης. Με την συνδρομή του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους απέκτησε πρόσβαση σε παλιές δικογραφίες και συγκέντρωσε στοιχεία που αποδείκνυαν, πέραν πάσης αμφιβολίας, την παράνομη διακίνηση του γυναικείου αγάλματος από την περιοχή της Ηπείρου και ειδικότερα την Δωδώνη, ενώ μέσω αιτημάτων δικαστικής συνδρομής, προς τις ιταλικές αρχές, αναζήτησε φωτογραφικό υλικό και έγγραφα από το κατασχεθέν αρχείο Μπεκίνα που αποδείκνυαν την παράνομη διακίνηση της μινωϊκής λάρνακας.

Για τον πίθο υπήρχαν, στην διάθεση της Υπηρεσίας, φωτογραφίες από το αρχείο Μπεκίνα, καθώς και πραγματογνωμοσύνες ειδικών επιτροπών που είχαν ταυτίσει το αντικείμενο με αυτό που βρίσκεται στο Μουσείο Carlos. Ωστόσο διατυπώθηκαν αμφιβολίες για την προέλευσή του από τη Ελλάδα.

Η επισταμένη έρευνα της ΔΤΠΠΑ οδήγησε, το Νοέμβριο του 2021, και στην ταύτιση της μαρμάρινης ανδρικής μορφής, από επιτύμβιο ναΐσκο, στις συλλογές του Μουσείου με αντικείμενο που απεικονιζόταν σε πολαρόιντ φωτογραφίες στο αρχείο Μπεκίνα. Το αντικείμενο αυτό, μάλιστα, περιλαμβάνεται και στον κατάλογο των αντικειμένων για τα οποία έχει αποφανθεί τελεσίδικα και αμετάκλητα η ελληνική δικαιοσύνη, στο πλαίσιο ποινικής υπόθεσης, ως προϊόν υπεξαίρεσης από την Ελλάδα.

Τον Απρίλιο του 2022, κατατέθηκε ο φάκελος, με όλη την τεκμηρίωση, στην Ελληνική Πρεσβεία στην Ουάσιγκτον και ξεκίνησε -με την διαμεσολάβηση του Προξένου της Ελλάδας στην Ατλάντα- νέος κύκλος επαφών μεταξύ των εκπροσώπων του Μουσείου και του Υπουργείου Πολιτισμού. Τον Απρίλιο του 2023, πραγματοποιήθηκε επίσκεψη του Henry Kim, διευθυντή του Μουσείου, και συνεργατών του στην Αθήνα, για να συζητηθούν όλα τα επιστημονικά και νομικά

επιχειρήματα της ελληνικής πλευράς.

Τον Ιούνιο του 2023, το Μουσείο Carlos γνωστοποίησε στο ΥΠΠΟ, δια των διπλωματικών αρχών, την πρόθεση του Διοικητικού Συμβουλίου του Πανεπιστημίου του Emory να επιστραφούν τα τρία αντικείμενα, για τα οποία υπήρχαν αδιάσειστες αποδείξεις, στην Ελλάδα. Παράλληλα, δήλωσε τη βούληση του Μουσείου να συνεργαστεί στενά με τις υπηρεσίες του ΥΠΠΟ, ώστε να προχωρήσει στον έλεγχο νομιμότητας προέλευσης και των άλλων ελληνικών αρχαιοτήτων της Συλλογής. Ειδικά για τον πίθο θα συνεχιστεί η προσπάθεια εξεύρεσης και άλλων στοιχείων από την ελληνική πλευρά.

Τα αρχαία επιστρέφουν άμεσα στην Ελλάδα και θα παρουσιαστούν στο κοινό, πριν καταλήξουν στα μουσεία των περιοχών, από τις οποίες προέρχονται.

*Το κοινό την ώρα την ομιλίας της Υπουργού Πολιτισμού Λίνας Μενδώνη
στο Μουσείο Michael Carlos του Πανεπιστημίου του Emory*